

Ležište zlata pronašla je firma koju je kupio Dandi, Avala resources, u brdima oko sela Laznice. Tada je kompanija navela da je u jednoj od mesta gde se radilo istraživanje pronađeno prisustvo zlata od 4,3 grama po toni rude. Pojas gde je pronađeno zlato dug je više desetina kilometra i proteže se od Crnog Vrha. Kako je prvobitno bilo najavljeno, početna vrednost investicije u ovaj rudnik iznosila bi 136 miliona američkih dolara, a planira se da se zaposli više stotina ljudi.

Planirana proizvodnja kanadske kompanije je prerada 2,5 megatona godišnje. Međutim, pojedine ekološke organizacije strahuju da će zbog ovog rudnika biti ugroženo vrelo Mlave, Beljanica, ali i Homoljska potajnica, kao i životinjske vrste i arheološka nalazišta.

U septembru ove godine Ministarstvo građevinarstva je objavilo javni uvid Prostornog plana posebne namene za eksploataciju zlata za ovo područje, najveći deo budućeg rudnika zauzimaju šume i šumsko zemljište, više od polovine odnosno 54 odsto, poljoprivredno i ostalo zemljište 35 posto, sama zona rudarske aktivnosti 3,6 odsto i građevinska područja naselja 1,3 posto. Prostorni plan obuvata ukupnu površinu oko 292 kvadratna kilometara. Planirano je da se ruda zlata eksploatiše putem površinskih kopova, a prerada će se vršiti metodom luženja. Nakon sedam godina eksploatacije, planirano je da zatvaranje rudnika i rekultivacija zemljišta traje godinu dana. Sam kompleks rudnik imaće pored kopova i postrojenja i odlagalište jalovine. Postrojenje za luženje na gomili će zahtevati površinu od 36 hektara za preradu oksidnog i prelaznog tipa rude, a pored ovog planira se i sistem za drobljenje rude.

Koristiće cijanid u proizvodnom procesu

Ono što najviše brine ljude je ADR postrojenje u kojoj će se nalaziti glavna procesna oprema, a u samom procesu koristiće se, kako navodi Prostorni plan, cijanid.

Upravljanje, transport, skladištenje i upotreba cijanida biće u skladu sa „Međunarodnim kodeksom za upravljanje cijanidom“ kako bi se osigurala potpuna bezbednost i zaštita životne sredine, tvrde u Prostornom planu.

„Prema EUROMINES (Evropska asocijacija za rudarstvo), u globalnoj perspektivi, većina zlata se dobija pomoću cijanidizacije. Takvi procesi se koriste više od 100 godina da bi se poboljšali rezultati prerade i eliminisala potreba za amalgamizacijom (spajanjem) žive. Cijanid je supstanca koja ima sposobnost da izvlači zlato i srebro iz rude u vrlo niskim koncentracijama. Proces luženja (ispiranja) uključuje stvaranje kompleksa zlata i cijanida i upotrebu aktivnog ugljenika za vezivanje kompleksa zlata“, navode u ovom dokumentu.

Tvrde i da je upotreba cijanida u ekstrakciji zlata i njegovoj preradi kod izdvajanja iz rude „najčešće primenjivan metod u rudnicima Evrope“.

„Na globalnom nivou, upotreba cijanida u industriji plemenitih metala primenjuje se u 400

postrojenja za preradu u svetu, od kojih je većina rudnika sa primenom visoke tehnologije i nalaze se većim delom 'naprednim' zemljama kao što su SAD, Švedska, Finska, Australija i Kanada. Savremena tehnologija koristi cijanid za proizvodnju plemenitih metala isključivo u zatvorenom sistemu i čitav proces ekstrakcije se kontinuirano i u potpunosti prati digitalno. EU ovakav proizvodni proces smatra najboljom dostupnom tehnikom, sa vrlo strogim standardima za proizvodni krug i postrojenja za luženje“, ističu u Prostornom planu.

Kada se govori o jalovištu, navodi se u Prostornom planu da je deponiju neophodno obložiti kako bi se podzemne vode zaštitile od ispiranja metala i kiseline iz procesa luženja.

„Tekući radovi na ispitivanju kiselosti jalovine pokazuju da za manje od 10 odsto uzorkovanog materijala postoji verovatnoća za stvaranje kiseline. Za jalovinu koja stvara kiselinu neophodna je obložena podloga, a oticanje vode zahteva hemijsku obradu pre ispuštanja u okolinu“, dodaje se u dokumentu.

Na odlagalištu za jalovinu na Brdu Bigar biće moguće smestiti do sedam megatona jalovine koja stvara kiselinu. Postrojenje se može proširiti kako bi eventualno u budućnosti moglo da opslužuje i postrojenje za preradu sulfidnog tipa rude, koje nije aktuelno u ovoj fazi razvoja rudnika.

Ekološki rizici, na udaru rak kamenjar

Najvažniji rizici razvoja rudnika po životnu sredinu su isti oni koji se pojavljuju i kod drugih rudnika zlata i obuhvataju zaštitu vodotoka, podzemnih voda i biodiverziteta, zatim smanjenje trajnih posledica rudarenja, kao i rizika vezanih za otkup zemljišta i drugih nepokretnosti, uticaj rudnika na susedna naselja i drugo, navodi se u Prostornom planu posebne namene.

„U Strateškoj proceni uticaja biće elaborirani značajni uticaji Prostornog plana na životnu sredinu kako bi prilikom izrade Prostornog plana bili integrirani principi zaštite životne sredine i održivog razvoja... Otvaranje rudnika će imati uticaj na stanje reka i potoka na lokalitetu“, navodi se u Prostornom planu i dodaje:

„S obzirom da transport i upotreba hemijskih reagenasa u procesu luženja rude na deponiji (gomili) predstavljaju potencijalne rizike za kvalitet površinskih i podzemnih voda, u primeni će biti obaveze iz domaćih i međunarodnih propozicija, koje propisuju standardne prakse za zaštitu zajednica i životne sredine tokom transporta i specifične zahteve u vezi sa rukovanjem, skladištenjem, korišćenjem za rad, odlaganjem i povlačenjem reagensa iz upotrebe.“

Otvaranje rudnika će dovesti do gubitka staništa, uključujući i nekoliko kilometara rečnog staništa, što će uticati na biodiverzitet, navodi se u dokumentu.

„Na lokalitetu živi potočni rak (rak kamenjar) koji je osetljiv na nizak vodostaj, brzinu

vodotoka i pogoršanje kvaliteta vode. Potrebno je preduzeti odgovarajuće mere zaštite od uticaja projekta na ovu i druge zaštićene vrste“, dodaje se.

U okviru procesa zatvaranja rudnika, rudarska postrojenja će biti zatvorena i razmontirana, a reljefni oblici uklopljeni u prirodni ambijentm, navodi se u dokumentu i dodaje da će vegetacija biti obnovljena korišćenjem kompatibilnih (pretežno autohtonih) vrsta.

Inače, bivši predsednik Opštine Žagubica Dragi Damjanović ranije je rekao kako bi otvaranje rudnika značio prosperitet za ovaj kraj.

„Naša opština je nerazvijena. Od privrede ništa ne radi. Sela su opustela, jer je mnogo ljudi otišlo u inostranstvo. Otvaranje rudnika značilo bi i nova radna mesta“, rekao je ranije Damjanović.

Izvor: nova.rs